

Универзитет у Београду
проф. др **Богољуб Шијаковић**
Православни богословски факултет
Катедра за Философију

Институт за теолошка истраживања Православног богословског факултета у Београду

Између идеје и реализације (2008-2012)

1.

Ако се има на уму да је хришћанство ослоњено на Књигу, да су (рано)хришћански писци имали потребу да стварају темељито учена и дубоко духовна дјела, да је (поред хеленског) и хришћанско духовно, научно и културно-образовно наслеђе представљало основу за успостављање европских средњовјековних универзитета и да је хришћанство положено у темеље и у структуру општествено-вјерских вриједности и постигнућа, – онда није неопходно подробније образлагати да теологија као област знања и као струка, са својим аутохтоним предметом, методама и појмовношћу, подразумијева научна истраживања не само у многим доменима и аспектима (од библистике и догматике до литургике и химнографије, од патристике и аскетике до философије и филологије) него и различитог типа и врсте (од херменеутике и егзегетике до текстуалне критике, од енциклопедистике и лексикографије до библиографије; уосталом, прву праву библиографију након изума штампе њен аутор игуман посветио је црквеним писцима: Johannes Trithem, *Liber de scriptoribus ecclesiasticis*, Basileæ 1494).*

С друге стране, настојања (од XVIII вијека) да се успостави модерно српско школство била су силом прилика мучна и фрагментаризована, али и упорна и континуирана, о чему говори и развој модерног српског високошколског теолошког образовања од петроварадинске Духовне колегије еп. Висариона Павловића (1696?-1756) до почетка рада Православног богословског факултета Универзитета у Београду (1920).¹ Стална и све чешће испољавана свијест о потреби научно-истраживачког рада у теологији имала је осим тога свој израз и у идејама да се оснује научни институт у области теологије и црквених послова.² Бољи услови за реализацију оваквих идеја насту-

* Овај рад настао је у оквиру пројекта бр. 179078 „Српска теологија у двадесетом веку: фундаменталне претпоставке теолошких дисциплина у европском контексту – историјска и савремена перспектива“, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

¹ Опширније о томе: Б. Шијаковић, А. Раковић, *Универзитет и српска теологија: Историјски и просветни контексти оснивања Православног богословског факултета у Београду: Истраживања, документација, библиографија*, Београд: Православни богословски факултет 2010.

² Један такав предлог, да се оснује научни институт Српске Православне Цркве, са програмским актом и образложењем формулисао је 1939. пензионисани професор и директор београдске гимназије Миодраг Ристић, иначе преводилац Макијавелијевог „Владаоца“ (Београд 1907). (Копију примјерка који је аутор тада био послао јеромонаху др Јустину Поповићу добио сам добротом епископа Атанасија Јевтића.)

пили су од 2004. повратком Православног богословског факултета у састав матичног Универзитета у Београду, из ког је у рано комунистичко доба Југославије идеолошки мотивисаном и правно проблематичном одлуком 1952. био искључен.

2.

Враћањем на матични Универзитет 2004. Православни богословски факултет је одмах ушао у врло интензиван и комплексан процес адаптације и акредитације, кроз који је успјешно прошао. Већ од 2006. Факултет код Министарства за науку има пријављен пројекат „Српска теологија у двадесетом веку“.³ Но за разлику од других друштвених и хуманистичких наука које се изучавају не само на матичним факултетима и факултетским одјељењима него и у многим и разним научно-истраживачким институтима (нпр. философија, филологија, историографија, археологија, психологија, право, социологија, економија, политикологија итд.), научно третирање теолошких дисциплина углавном је посао наставника Православног богословског факултета. Онда је у таквим околностима за младе талентоване теологе, којих је све већи број, прилично скучен простор научног усавршавања и остваривања, наиме: битно се смањују укупни научни резултати у теологији. То је довољан разлог да се при Православном богословском факултету установи један релативно самосталан научно-истраживачки институт који би био финансиран од Министарства за науку. То је циљ до ког треба доћи кроз одговарајућу процедуру.

Оснивање. У сједници Наставно-научног већа Православног богословског факултета од 8. октобра 2008. продекан за науку проф. др Богољуб Шијаковић је изложио предлог да се оснује Институт за теолошка истраживања и образложио његову структуру и дјелатност. По овом предлогу Институт за теолошка истраживања у почетку треба да буде интерна научно-истраживачка јединица Православног богословског факултета, која би у року од 5 до 10 година прерасла у научно-истраживачки институт као посебну организацију на Православном богословском факултету финансирану превасходно из буџета Министарства науке Републике Србије.⁴ Институт би имао за циљ да организовано, систематично и дугорочно развија научно-истраживачку дјелатност у свим областима и дисциплинама теоло-

³ У оквиру пројекта организују се двапут годишње, у мају и децембру, научни скупови, а на њима излагани истраживачки проблеми и резултати објављују се у серији зборника: Б. Шијаковић, прир., *Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати*, Београд: Православни богословски факултет, књ. 1, 2007 – књ. 12, 2012 –.

⁴ Дакле, дјелатност Института за теолошка истраживања требало би ускладити с Правилником о критеријумима и мерилима за додељивање, потврђивање и одузимање статуса центра изузетних вредности, научноистраживачки рад и финансирање центра изузетних вредности, који је Национални савет за научни и технолошки развој Републике Србије донио 16. маја 2008. Након тога може се стећи право на акредитацију и финансирање из средстава буџета које одређује Министарство науке Републике Србије. Наравно, предуслов је да Институт има довољан број сарадника у одговарајућим научноистраживачким звањима. Према Закону о високом образовању, Закону о научноистраживачкој делатности и Статуту Православног богословског факултета, Факултет има могућност да додјељује научноистраживачка звања: истраживач-приправник и истраживач-сарадник (истраживачка звања) и научни сарадник, виши научни сарадник и научни савјетник (научна звања). У обављању послова научноистраживачке дјелатности овим звањима одговарају наставна звања: звање сарадник у настави одговара звању истраживач-приправник, звање асистент звању истраживач-сарадник, звање доцент звању научни сарадник, звање ванредни професор звању виши научни сарадник и звање редовни професор звању научни савјетник.

логије и у сродним и граничним областима свих научних и умјетничких знања и вјештина. Дјелатност Института би у разним његовим секцијама обухватила научно-истраживачка поља свих група и катедри ПБФ (Библистика, Патристика, Систематска теологија, Практична теологија, Историја Цркве, Философија, Филологија), а истовремено би имала мултидисциплинарни и интердисциплинарни карактер (нпр. Теологија и наука, Теологија и умјетност), као и посебну секцију Црква и друштво. Сарадници Института за теолошка истраживања треба да буду прије свега универзитетски наставници и сарадници и млади истраживачи који настављају постдипломске и докторске студије. Акценат треба да буде управо на усавршавању младих истраживача у реномираним иностраним научним центрима (зашто не и на усавршавању иностраних истраживача код нас?), на међународној сарадњи и на организацији научних скупова. Сарадници Института свој научно-истраживачки рад презентовали би интерно (пред научним вијећем Института и рецензентима) и јавно (прије свега у годишњем симпозиону који би окупио све српске теологе и што више научника и стручњака из сродних и граничних области). Сарадници Института за теолошка истраживања имали би обавезу да током календарске године у домаћим или међународним научно-стручним часописима објаве најмање два научна или стручна рада, најмање два приказа најновије теолошке литературе, најмање један превод научног или стручног теолошког рада објављеног у референтној теолошкој литератури и да објаве најмање по једно монографско дјело у временским интервалима не дужим од пет година. Институт за теолошка истраживања би имао четири серије публикација: текстови (узорно приређени преводи, са коментарима и критичким апаратом, текстова који важе као извори), студије (монографске публикације о изворима, значајним личностима, проблемима, посебно дисертације и тематски зборници), годишњак (публикација која би документовала текући рад Института, критички преглед рецентне литературе, библиографије), зборник годишњег симпозиона. – Наставно-научно веће је једногласно донијело одлуку да се предлог прихвати (документ бр. 75411, заведен 30. 10. 2008) и да шефови групâ и катедре за језике до 31. октобра 2008. доставе једногодишњи а до 31. јануара 2009. петогодишњи програм рада, чиме је започет поступак оснивања Института.

Секције. Прва (прелиминарна) сједница посвећена конституисању Института за теолошка истраживања одржана је 4. новембра 2008. Присуствовали су већина шефова катедри, а председавао је продекан за науку проф. др Богољуб Шијаковић. Договорено је да секцијама Института које се подударају с факултетским катедрама руководе шефови тих катедри и да се поред тих секција оснује посебна мултидисциплинарна секција Црква и друштво. Предложено је да до наредне сједнице Института они који би руководили секцијама доставе годишње планове рада својих секција и предложе пројекте, као и сараднике на том послу, који не би морали да буду из реда запослених на Православном богословском факултету. Научно вијеће Института требало би да чине сви редовни и ванредни професори Православног богословског факултета. (Сједници је присуствовао и Александар Раковић, представник Министарства вера Републике Србије, које ће финансирати рад Института до потпуног успостављања његове научне структуре.)

Програм рада. Друга сједница Института за теолошка истраживања одржана је 16. децембра 2008. Теме разговора били су пројекти, програми и рад институтских секција. Проф. др Игнатије Мидић је образлагао идеју да задатак Института треба да буде превод дјела Светих отаца; проф. др Ненад Милошевић је предложио да се у новим издањима објаве раније преведени текстови Светих отаца; проф. др Иринеј Буловић је аргументисао потребу да се поново преведе читав Стари Завјет; проф. др Владан Перишић је истакао потребу за израдом грчко-латинско-старословенског теолошког речника; проф. др Богољуб Шијаковић је предложио оснивање патристичке комисије за објављивање дјела Светих отаца. На сједници је одлучено да управник Института за теолошка истраживања и уредник његових издања буде проф. др Б. Шијаковић. За рад у Институту ангажовани су Никола Лечић и Иван Јовановић, обојица запослени у Документационо-информационом центру ПБФ.

Поред изнесених програмских предлога Институту су достављене и писмене иницијативе. Проф. др Ксенија Кончаревић је упутила (5. 12. 2008) нацрт петогодишњег пројекта секције за филологију „Фундаментални и апликативни аспекти теолингвистике“. Пројекат би обухватио следеће аспекте теолингвистике: теорија и методологија теолингвистике; сакрални језици у синхронијском и дијахронијском аспекту; унутарцрквена комуникација и сакрална комуникативна култура; сакрални функционално-стилски комплекс, с посебним освртом на научни стил теологије, информативно-публицистички, административно-пословни стил унутарцрквене комуникације и стил сакралне књижевности; теорија жанрова (библијски, светоотачки, богослужбени жанрови, жанрови званичних докумената Цркве, жанр проповеди, посланица, говорни жанрови свакодневне унутарцрквене комуникације); проблеми лексикологије и лексикографије у домену језика теологије и Цркве (лингвокултуролошки, етимолошки, развојно-семантички аспекти); фонетске, ортоепске, графичко-ортографске, граматичке специфичности сакралних текстова; проблеми лингвистике и поетике превођења литературе из теологије и православне духовности; фундаментални и апликативни проблеми лингводидактике у теолошком образовном профилу. – Проф. др Радомир Поповић је у име Катедре за црквену историју предложио (11. 12. 2008) објављивање превода „Црквене историје“ и „Живота Константиновог“ епископа Јевсевија Кесаријског као и превод Лактанцијевог списка „О смрти прогонилаца“; објављивање архивске грађе за историју Српске Православне Цркве, као и организовано проучавање православних Цркава. – Проф. др Максим Васиљевић у сарадњи са Данилом Николићем је понудио (децембар 2008) нацрт и образложење пројекта „Компаративна медицинска аскетика: Интердисциплинарни приступ“, рашчлањеног на три дијела: светоотачко наслеђе знања о човјеку и људској природи, хумана физиологија, холистички приступ светим Оцима и савременој медицини. – Проф. др Зоран Крстић је предложио пројекат „Остваривање слободе вероисповести у Републици Србији у светлу судске праксе Европског суда за људска права“ и у образложењу истакао колико је за стручну и вјерску јавност у Србији значајно да се упозна с пресудама Европског суда за људска права које се односе на остваривање слободе вјероисповијести. – Проф. др Игнатије Мидић је и у писменој форми доставио (5. 2. 2009) подробније образложење свог залагања да се приступи превођењу и објављивању дјела Светих отаца и црквених писаца: дјела објављивати двојезично

(грчко-српски) у хронолошком поретку, а за узор узети издање ВЕПЕС (Библиотека Јелинских отаца и црквених писаца); издања треба да садрже инструктивне уводе; по утврђеном плану и процедури ангажовати све расположиве снаге на овом главном послу Института за теолошка истраживања.

Издавачка дјелатност. Следећи састанак око послова Института за теолошка истраживања одржан је 10. фебруара 2009. и био је посвећен издавачкој дјелатности (присутни: др Иринеј Буловић, декан, др Владан Перишић, др Ксенија Кончаревић, др Драгомир Сандо, др Богољуб Шијаковић, др Богдан Лубардић, мр Оливер Суботић, мр Владан Таталовић, мр Србољуб Убипариповић). Присутнима је упућен позив, с молбом да га популаришу међу својим колегама, да се укључе у амбициозни издавачки план Института. Колеге су у име својих катедри тематизовали углавном идеје изложене у пристиглим писменим иницијативама. Кратко је дискутована потреба израде новог сајта Православног богословског факултета. И на овом састанку с више страна су размотрени проблеми издавања превода дјела Светих отаца: непостојање стандардизације у патрологији (нпр. није усаглашена терминологија и кључни појмови), нема едиторских правила (предговори, индекси, паралелни текст, критички апарат), не води се рачуна да ли је текст намијењен искључиво стручњацима или широј публици, итд. Предложено је да се о овим питањима припреми посебно савјетовање.

Издавање дјела Светих отаца. Савјетовање са радним насловом „Ка издавању дела Светих отаца: стање истраживања, методе, проблеми, перспективе“ одржано је 13. марта 2009. Присуствовали су еп. др Иринеј Буловић, декан, еп. др Атанасије Јевтић, еп. др Игнатије Мидић, др Владан Перишић, др Војислав Јелић, др Богољуб Шијаковић, др Зоран Ранковић, мр Богдана Ђукић. Отварајући савјетовање Б. Шијаковић се заложио да се и у издаваштву патристичким студијама приступи на организован и свеобухватан начин; ослањајући се и на претходне разговоре, он је предложио листу класификованих тема за дискусију:

- светоотачка дјела треба публиковати тако да садрже:
 - грчки текст (тј. латински, сиријски, коптски текст и стари словенски превод гдје год је прикладно) и паралелни српски превод
 - уводну студију
 - коментар у нормираној мјери
 - најважнију литературу
 - одговарајуће индексе
- монографске студије о оцима и најважнијим проблемима у дјелима отаца
- тематски зборници
 - о неком од отаца
 - о проблемима код отаца (компаративно)
 - текстови о више отаца
- лексикографија и библиографија
 - речници и појмовници (предстоји лексикографски посао који укључује и рехабилитовање старе терминологије)
 - библиографије о оцима (упор. *Bibliographia Patristica* 1, 1956–33/35, 1988/90.)

- библиографије о светоотачким проблемима
- аналитичке и резоноване библиографије
- текуће библиографије изворних текстова и критичке литературе
- периодична публикација
 - годишњак који би синтетизовао српске патролошке студије
 - критичке рецензије рецентне литературе
 - преводи најважнијих научних текстова о Светим оцима
- годишњи скуп посвећен српској патристици (скуп би уједно био и основа за периодичку публикацију)

Шијаковић је затим представио припремна питања која очекују учеснике пројекта:

- формална стандардизација
 - успостављање листе одговарајућих српских наслова свих (грчких, латинских) отачких дјела (стање је незадовољавајуће јер често постоји више српских верзија истог наслова)
 - питања у дигиталној сфери, од типографије до електронских издања
- културолошка питања
 - однос према античкој култури и њено рефлектовање у дјелима отаца
 - однос према оцима и њихово рефлектовање у савременој култури
- филолошка питања
 - отачки речник: лексикографија и Begriffsgeschichte
 - правописна и стилистичка питања

Еп. Атанасије је поздравио оснивање Института и иницијативу за објављивање дјела Светих отаца, истичући да би такав пројекат допринио и рехабилитацији словенског наслеђа јер су нека дјела сачувана само на словенским језицима и предлажући да се сваке године патролошки скуп посвети неком од отаца (неки од њих, нпр. Григорије Ниски или Ориген, могли би бити главна тема 3-4 године). Такође је предложио да овај пројекат обухвати оснивање документационог центра и специјализоване библиотеке, а присутне је упознао са својим нацртом Библиотеке Светих Отаца Цркве у 150 књига. – Еп. Игнатије сматра да је тренутак да се овај велики пројекат покрене погодан јер данас постоји велики број младих стручњака за тај подухват (који су и други народи радили деценијама; Грци су почели 1955. и још увијек раде), а одлуку о покретању пројекта требало би да донесе САСинод или САСабор и да њен факсимил уђе у први том да би пројекат добио на легимитету. Такође је предложио да прототип наших издања буде ВЕПЕС, да почнемо од издавања грчких отаца а након тога латинских и да се у објављивању не практикује стриктно хронолошки поредак. На крају је додао да би већ урађени преводи еп. Атанасија Јевтића могли да се уврсте у планирану едицију. – Декан еп. Иринеј је подвукао да такав пројекат не би требало да буде само академско-истраживачка активност него и свједочење предања Цркве. Предложио је да се ради једно издање намијењено широј публици, без оригинала, можда чак и са мало другачије интонираним коментарима. Указао је на то да треба усагласити стил превода у погледу екавице/ијекавице и да треба да се уведу обавеза да се сви важни

термини преводе једнако. Такође је упозорио да у Србији има превише недовољно озбиљних превода и подсетио да изостаје везивање студената за Факултет када оду у иностранство (неки од њих би могли да се укључе у пројекат иако не живе у Београду). У вези с тим еп. Игнатије сматра да би сви који су добили стипендију за усавршавање у иностранству морали бити обавезни да сарађују са Институтом за теолошка истраживања и да би тај њихов рад могао да буде препорука за рад на Факултету. – Богдана Ђукић је покренула расправу о томе колико у Србији има стручњака који би могли да раде на пројекту. По њеном мишљењу, постоје класичари који би се радо прихватили посла али немају довољно теолошког образовања; стога би било добро одредити шта неко ко преводи нпр. св. Максима Исповједника треба да прочита прије него се упусти у превођење. Идеју да се укључе класични филолози поздравео је еп. Иринеј јер је то „најприроднија симбиоза за ову врсту посла“, али уз извјесна ограничења (класични филолози са слабијим теолошким образовањем могли би да преводe једноставнија дјела, нпр. она историографског карактера или бесједe). – Зоран Ранковић је предложио да би ПБФ могао да усмјери снагу и у другом смјеру: да помогне теолозима да у сарадњи са Одељењем за класичне науке стекну образовање из класичних језика. С тим у вези је покренуто питање колико у Србији има квалификованих за превођење латинских отаца, као и да ли би се студентима и наставном особљу могла увести обавеза да учествују на овом пројекту. – Владан Перишић је указао на то да се велики дио додатног посла (речници, библиографије) може урадити кумулативно током година, као слагалица којој сваки нови превод и критичко издање додају нове елементе, а важно је и да се упоредо ради на дигиталним издањима. – Б. Шијаковић је предложио да Катедра за филологију достави своје идеје о изради одговарајућих речника, а предстојећи мајски скуп (29. и 30. маја 2009) могао би да буде добра прилика да се учесници на пројекту виде и договоре.

Библиографија српске теологије. Институт за теолошка истраживања је 23. 6. 2009. организовао састанак на тему библиографија српске теологије (присутни: Богољуб Шијаковић, Здравка Радуловић, Сања Шкондрић, Ненад Идризовић, Небојша Ковачевић, Саша Пајковић, Зорица Брадић, Никола Лечић). Разговарало се о изради неколике врсте типски и нормативно замишљених библиографија (Шијаковић је изложио њихове моделе и принципе): библиографије библиографија, персоналне библиографије, библиографије српске теолошке (и философске) периодике, библиографија о настави философије. Разматрана су и нека техничка питања: могућност да спољни сарадници раде у Кобису (а не само запослени у НБС), могућност конверзије Кобисовог формата у друге формате (у Институту је овај посао значајно усавршен тако да је могућа лака конверзија у друге формате и обратно).

Састанак у ком је Богољуб Шијаковић асистентима Православног богословског факултета представио иницијативу Института за теолошка истраживања да се објаве сви магистарски и докторски радови одржан је 24. јуна 2009. У ту сврху Институт је претходно (23. 6. 2009) саставио и дистрибуисао Упитник за истраживаче из теологије и сродних дисциплина којим би се изјаснили да ли су расположени да објаве своје мастер, магистарске и докторске радове и да ли им за то треба додатно време. Попуњен формулар су вратиле 4 особе (од који једна није са ПБФ).

Црква и друштво. Институт за теолошка истраживања је 30. 6. 2009. на Православном богословском факултету организовао научно-стручни састанак посвећен оснивању секције Црква и друштво. Скупу су присуствовали професори и асистенти Православног богословског факултета и Правног факултета у Београду, научници и истраживачи Института за европске студије и Института за савремену историју у Београду, високи службеници Министарства вера Републике Србије, студенти завршних година Правног факултета и Факултета политичких наука у Београду (Сима Аврамовић, Радован Биговић, Драгомир Бонцић, Зоран Деврња, Предраг Драгутиновић, Владимир Ђурић, Марко Ђурић, Миша Ђурковић, Здравко Јовановић, Андреја Катанчевић, Зоран Крстић, Родољуб Кубат, Стојан Мићовић, Младен Мрдаљ, Владан Перишић, Марко Петровић, Вељко Радосављевић, Александар Раковић, Никола Селаковић, Оливер Суботић, Србољуб Убипариповић, Богољуб Шијаковић). На састанку су дискутоване многе теме којима би се бавила мултидисциплинарна секција Црква и друштво, чији рад би координисао Институт за теолошка истраживања. Теме се могу класификовати у двије групе: (1) правни прописи (треба испитивати усклађеност државних прописа о црквама и вјерским заједницама са домаћим и међународним правом; студиозно проучавати црквено и вјерско право традиционалних црква и вјерских заједница; стручно анализирати перспективе и могућности укрштања државног и црквеног права када је то у складу са домаћим и међународним правним прописима; афирмисати употребу и уважавање интерних правних прописа црква и вјерских заједница у склопу рада државних органа) и (2) Црква и грађани (дефинисати улогу црква и вјерских заједница у јавном животу Србије уз сагледавање упоредне праксе и искустава из иностранства; афирмисати улогу грађана као равноправних учесника у животу црква и вјерских заједница; отворити академске дебате са неистомишљеницима о улози религије у савременом друштву; нарочито је подвучено да је неопходно оснажити вјеронауку, као и утврдити њен утицај на пораст религиозности код младих). Уочен је и истакнут недостатак интересовања младих научника и стручњака за теме којима би се бавила секција Црква и друштво у областима политикологије религије, социологије религије, савремене историје цркве и црквеног и државно-црквеног права (ово последње је у свом каснијем предлогу подробно разрадио Владимир Ђурић). Комуникација учесника око рада секције Црква и друштво настављена је до краја године разним занимљивим тематским предлозима.

Исламобалканика. Институт за теолошка истраживања у сарадњи са Министарством вера Републике Србије организовао је 23. октобра 2009. на Православном богословском факултету научно-стручни округли сто Исламобалканика. Од 13 најављених учесника добијено је 10 излагања, уз уводно слово модератора проф. др Богољуба Шијаковића. Први број часописа *Исламобалканика* објављен је 2010. и састоји се углавном од радова са скупа.

*

Институт за теолошка истраживања је организовао велики број мањих састанака (нпр. о објављивању дјела руских философа, са професорима Правног факултета о објављивању књиге о црквеном праву Сергија Троицког, итд.). Такође, Ин-

ститут је припремио и ставио на располагање неколико инструкција с циљем да олакша и стандардизује писање научних текстова и њихову припрему за штампу (упутство за писање научних радова, упутство за почетну припрему текста, израда типичног УДК за теолошке библиографије, предлогак за израду библиографија, кратак водич за научни живот теолога). Но рад Института се све више усмјеравао ка издавачкој дјелатности и припреми научних скупова. О потреби за сталном иницијативом говори и следећи извод из дописа који је 27. 12. 2010. колегама упутио Б. Шијаковић: „Надам се да вам је познато да је Институт за теолошка истраживања (ИТИ) у протеклих годину и по дана објавио преко 40 публикација. Ова продукција је наравно зависила од реалне понуде радова и превода, па је акценат био на томе да се објави што већи број публикација а не да се оне објављују плански и систематски. Тај задатак, да ИТИ ради програмски и плански, је пред нама, па вас све најљубазније молим да узмете учешћа у програмском и пројектном осмишљавању области на којима бисмо радили и приређивању и уређивању публикација које бисмо објављивали. Са задовољством и захвалношћу очекујем ваше иницијативе.“

3.

Издавачка дјелатност Института за теолошка истраживања обухватила је скоро све сегменте издаваштва. Најприје је креиран визуелни идентитет и опрема институтских издања, као и техничко, графичко и едиторско уређење издања, од типографије до структурисања публикација. Институтска издања већ три године имају задовољавајућу самосталну презентацију на октобарском Сајму књига у Београду. Осим тога, публикације Института имају добар третман приликом откупа књига за библиотечку мрежу у Србији, у организацији Министарства културе. Издања би се могла најопштије подијелити на монографске публикације, зборнике, уџбенике, библиографске серије и периодику.

— Монографске публикације:

1. Бајервалтес Вернер, Платонизам у хришћанству, саиздавач Академска књига, 2009, 308 стр.
2. Бранковић Томислав, Протестантске заједнице у Југославији: Друштвени и политички аспекти деловања, 2011, 368 стр.
3. Булгаков Сергеј, Јагње Божије: Први део трилогије О Богочовечанству, саиздавач Логос, 2011, 459 стр.
4. Васиљевић Максим, Светост: Божанска и људска — Богословско-историјско истраживање Светог, светости и светитеља у Цркви, 2010, 172 стр.
5. Гаврило, Патријарх српски, Живимо у светињи и слободи, Изабрани списи, саиздавач Светигора, 2010, 684 стр.
6. Гадамер Ханс-Георг, Дијалог и дијалектика: Шест студија о Платону, 2012, 122 стр.
7. Драгутиновић Предраг, Мисија и комуникација у раном хришћанству: Путовања хришћана као израз јединства Цркве у Новом завету и код Апостолских отаца, 2010, 300 стр.
8. Драгутиновић Предраг, Увод у Нови завет: Основи новозаветне науке I, 2010, 224 стр.

9. Того Дарко, Христос, митос, есхатон: Једно православно читање Рудолфа Бултмана и Јиргена Молтмана, 2011, 264 стр.
10. Идризовић Ненад, Античка схватања о животињама у Шестодневу св. Василија Великог, 2011, 132 стр.
11. Јелић Војислав, Трагови реторике, 2011, 178 стр.
12. Јовановић Мирослав, прир., Срби о Русији и Русима: Од Елизавете Петровне до Владимира Путина (1750–2010): Антологија, 2011, 858 стр.
13. Карташов Антон В., Васељенски сабори, саиздавач Српска књижевна задруга, 2009, 626 стр.
14. Кирил, Патријарх московски и све Русије, Слобода и одговорност: у потрази за хармонијом — Људска права и достојанство личности, 2010, 172 стр.
15. Кнежевић Ивана, Теолошки дискурсе енглеског и српског језика: Лексичко-семантички и стилистички проблеми превођења, 2010, 126 стр.
16. Кнежевић Ромило, Време и сазнање: Теолошко читање Марсела Пруста, 2011, 294 стр.
17. Кондић Павле, прир., Радосно пењање на Голготу, саиздавач Светигора, 2009, 704 стр.
18. Кремер Ханс, Критика херменеутике: Философија интерпретације и реализам, 2010, 333 стр.
19. Крстајић Славко, Тражење Бога душом: Ходочашће између вјере и туризма, с посебним освртом на Србију и Црну Гору, 2011, 116 стр.
20. Лубардић Богдан, Философија вере Лава Шестова: Апофатичка деконструкција разума, 2010, 542 стр.
21. Лудовикос Никола, Психоанализа и православна теологија: О Жељи, Свеобухватности и Есхатологији, 2010, 86 стр.
22. Маројевић Радисав, Хришћанска онтологија личности и феноменологија субјективности: Зизиулас и Левинас у дијалогу, 2010, 104 стр.
23. Милин Драган, Сабрана дела, 2012. (у штампани)
24. Милошевић Ненад С., У духу и истини: Литургијско-канонске теме, 2011, 148 стр.
25. Милошевић Ненад С., Молитвослов: Историјско-телургијски развој последовања парохијског типика, 2012, 264 стр.
26. Новаковић Драган, Државно законодавство о Православној Цркви у Србији од 1804. до 1914. године, 2010, 252 стр.
27. Новаковић Драган, Структура муслиманског живота, 2012, 276 стр.
28. Пападопулос Стилијанос, Од апостолских ученика до Nikeје: Патрологија I: Увод, II и III век, 2012, 410 стр.
29. Перишић Владан, Са теолошке тачке гледишта, 2010, 215 стр.
30. Перишић Владан, Игњатије Антиохијски: Епископ — мученик — богоносац, 2012, 160 стр.
31. Перовић Давид, Пројаве хришћанског етоса у Домостроју спасења, кроз личност, и у богословљу: Стослови о христоитхији као нарави по Христу, и о нарави анти-христовској, 2011, 237 стр.
32. Петровић Предраг, Символ и спасење: Савремене рефлексije на сотириолошка учења древне Цркве, 2010, 120 стр.
33. Подскалски Герхард, Теологија и философија у Византији: Спор око теолошке методике у духовној историји позне Византије (XIV/XV век), његове систематске основе и историјски развој, 2010, 252 стр.

34. Подскалски Герхард, Средњовековна теолошка књижевност у Бугарској и Србији (865–1459), 2010, 687 стр.
35. Поповић Ивана, прир., Felix Romuliana: Gamzigrad, 2011, 234 стр.
36. Поповић Мирослав, Српска краљица Јелена између римокатоличанства и православља, 2010, 119 стр.
37. Поповић Мирослав, Фратри и јереси: Духовни покрети на Западу дванаестог и тринаестог века, 2011, 192 стр.
38. Поповић Радомир В., Хришћанство у историји: Зборник студија из Црквене историје, 2011, 500 стр.
39. Пузовић Предраг, Монашка школа у манастиру Раковица, 2011, 144 стр.
40. Пузовић Предраг, Задарска Богословија, 2012, 144 стр.
41. Радић Радмила, Живот у временима: патријарх Гаврило (Дожић) 1881–1950, 2011, 716 стр.
42. Радојчић Светозар, Старо српско сликарство, саиздавач Академска књига, 2010, 420 стр.
43. Ракић Зоран, Српска минијатура XVI и XVII века, 2012, 358 стр.
44. Ракићевић Тихон, Икона у литургији (Смисао и улога), саиздавачи Манастир Студеница и Завод за заштиту споменика културе Краљево, 2011, 448 стр.
45. Ристовић Ненад, Хришћанство и античко наслеђе: Студије и чланци, 2010, 128 стр.
46. Робертс Герхард, прир., Држава и Црква у Европској Унији, 2012, 408 стр.
47. Свети Сава – књижевник и књижевни јунак, саиздавач Evro Giunti, 2010, 332 стр.
48. Симић Коста, Песникиња Касија: Литургијска поезија песникиње Касије и њен словенски превод, саиздавач Академска књига, 2011, 246 стр.
49. Стојановић Драган, Енергија сакралног у уметности, саиздавач Службени гласник, 2010, 364 стр.
50. Татић Ђурић Мирјана, Студије о Христу, саиздавач Јасен, 2011, 265 стр.
51. Томић Илија, Јудејске верске заједнице у античко доба, 2010, 280 стр.
52. Ђулибрк Јован, Историографија холокауста у Југославији, саиздавач Универзитет у Београду – Факултет безбедности, 2011, 223 стр.
53. Фемић-Касапис Јелена, Порекло термина ΦΥΣΙΣ, ΟΥΣΙΑ и ΥΠΟΣΤΑΣΙΣ и њихов семантички развој од најранијих помена до Црквених Отаца, 2010, 156 стр.
54. Франк Семјон, Недокучиво: Онтолошки увод у философију религије, саиздавач Јасен, 2010, 340 стр.
55. Црњански Милош, Ембахаде, саиздавач Задужбина Милоша Црњанског, 2010, 1160 стр.
56. Шијаковић Богољуб, Раковић Александар, Универзитет и српска теологија: Историјски и просветни контекст оснивања Православног богословског факултета у Београду, 2010, 180 стр.
57. Шијаковић Богољуб, Огледање у контексту: О знању и вјери, предању и идентитету, Цркви и држави, 2011, 1178 стр.
58. Шијаковић Богољуб, Мит и философија: Онтолошки потенцијал мита и почетак хеленске философије. Теорија мита и хеленско митотворство: Библиографија, 2012, 452 стр.
59. Zizioulas John D., The One and the Many: Studies on God, Man, the Church, and the Word Today, саиздавач Sebastian Press, Епархија западно-америчка, 2010, 443 стр.

60. Christos Yannaras, *The Meaning of Reality: Essays on Existence and Communion, Eros and History*, саиздавач Sebastian Press, Епархија западно-америчка, 2010, 443 стр.
61. Nenad Milosevic, *To Christ and the Church: The Divine Eucharist as the All-Encompassing Mystery of the Church*, саиздавач Sebastian Press, Епархија западно-америчка, 2010, 443 стр.
62. Vladan Perisic, *Theological Disambiguations: An Unconventional Handbook of Orthodox Theology*, саиздавач Sebastian Press, Епархија западно-америчка, 2010, 443 стр.

— Зборници:

63. Античка култура, европско и српско наслеђе, Зборник радова, саиздаваштво са Друштвом за античке студије Србије, 2010, 507 стр.
64. Антика и савремени свет: Религија и култура, Зборник радова, саиздаваштво са Друштвом за античке студије Србије, 2011, 410 стр.
65. Древнохришћанско и светосавско наслеђе у Црној Гори, Зборник радова са научног скупа одржаног у манастиру Михољска Превлака 17. јануара 2010, приредио Павле Кондић, саиздавач Светигора, 2010, 411 стр.
66. Јединство, мисија и богословље Цркве у трећем миленијуму: Зборник радова Петог међународног конгреса високих православних богословских школа (Београд, 26. 9. – 1. 10. 2001), приредили Радован Биговић, Богдан Лубардић, Богољуб Шијаковић, 2012, 215 стр.
67. Ђурђеви ступови и Будимљанска епархија: Зборник радова, саиздавачи Епископија Будимљанско-никшићка, Филозофски факултет – Институт за историју уметности, ЈП Службени гласник, Православни богословски факултет – Институт за теолошка истраживања, 2012, 768 стр.
68. Александар Раковић, Владимир Ђурић, прир., *Право, вера, култура: Зборник радова*, 2012, 275 стр.
69. Теоллингвистика: Међународни тематски зборник радова, приредили Александар К. Гадамски, Ксенија Кончаревић, 2012, 496 стр.

— Уџбеници:

70. Кончаревић Ксенија: *Руски језик у теологији: Обликовање теолошког текста. Техника превођења*, 2011, 215 стр.
71. Ранковић Зоран: *Граматика црквенословенског језика*, 2011, 144 стр.
72. Вујовић Ана: *Француски језик за студенте теологије*, 2012, 148 стр.

— Библиографске серије:

Библиографија српске теологије (БСТ) – *Bibliographia serbica theologica (BST)* (ISSN 1821–1518), оснивач и уредник Богољуб Шијаковић (1,2009–):

73. Вукашин Милићевић (у сарадњи са Мирославом Поповићем), Библиографија часописа „Богословље“ (1926-1940, 1957-2006) и „Зборника Православног богословског факултета“ (1950-1952), Библиографија српске теологије, књ. 1, 2009, 226 стр.
74. Весна Петровић, прир., *Манастирске и црквене библиотеке*, Зборник радова са стручног скупа одржаног у Градској библиотеци у Руми 1. октобра 2009, Библиографија српске теологије, књ. 2, 2010, 49 стр.

75. Здравка Радуловић, Библиографија часописа „Добро-босански Источник“ (1887-1911), Библиографија српске теологије, књ. 3, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ 2010, 300 стр.
76. Ненад Идризовић, Библиографија часописа „Богословски гласник“ (1902-1914), Библиографија српске теологије, књ. 4, 2011, 100 стр.
77. Зорица Брадић, Библиографија часописа „Пут“ (1933-1934) и „Хришћанска мисао“ (1935-1940), Библиографија српске теологије, књ. 5, 2011, 195 стр.
78. Микоња Кнежевић, *Bibliographia Maximiana*: Максим Исповједник (580–662): Библиографија, Библиографија српске теологије, књ. 6, 2012, 266 стр.
79. Микоња Кнежевић, *Bibliographia Palamita*, Библиографија српске теологије, књ. 7, 2012. (у штампи)
80. Радован Пилиповић, Библиографија часописа „Светосавље“ (1932-1941) и „Логос“ (1990-2010), Библиографија српске теологије, књ. 8, 2012. (у штампи)
81. Снежана Ћирковић, Библиотека Захарија Орфелина, Библиографија српске теологије, књ. 9, 2012. (у штампи)
82. Р. Поповић, З. Ранковић, Б. Шијаковић, З. Брадић, *Miscellanea*, Библиографија српске теологије, књ. 10, 2013. (у припреми)

Библиографија српске философије (БСФ) – *Bibliographia serbica philosophica* (BSPh) (ISSN 2217–4281), оснивач и уредник Богољуб Шијаковић (1,2011–):

83. Добрило Аранитовић, Настава философије, психологије и социологије на простору Југославије: прилог библиографији (1739-2009), Библиографија српске философије, књ. 1, 2011, 122 стр.
84. Добрило Аранитовић, Библиографија часописа „Филозофски преглед“ (1953-1958), „Филозофија“ (1957-1973) и „Theoria“ (1975-2008), Библиографија српске философије, књ. 2, 2012, 265 стр.
85. Богољуб Шијаковић, Библиографија часописа „Луча“ (1984-2005), Библиографија српске философије, књ. 3, 2011, 110 стр.

— Периодика (часописи, годишњаци, зборници периодичних научних скупова):

Поред факултетског часописа „Богословље“ (излази од 1926) и међународног часописа „Стил“ (чији је саиздавач Катедра за филологију ПБФ), као и студентског часописа „Логос“, Институт за теолошка истраживања се посебно прихватио приређивања и издавања или у неком степену припремања за објављивање следећих периодичких публикација:

86. **PHILOTHEOS: International Journal for Philosophy and Theology** (ISSN 1451–3455), Founding Editor B. Šijačić, 9 (2009) 1-369.
87. PHILOTHEOS: International Journal for Philosophy and Theology, 10 (2010) 1-367.
88. PHILOTHEOS: International Journal for Philosophy and Theology, 11 (2011) 1-315.
89. PHILOTHEOS: International Journal for Philosophy and Theology, 12 (2012) 1-203.
90. **Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати** (ISSN 1452–7804), књ.1, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 26. октобар 2006), прир. Б. Шијаковић, 2007, 1-224.

91. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 2, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 24. и 25. мај 2007), прир. Б. Шијаковић, 2007, 1-320.
92. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 3, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 28. децембар 2007), прир. Б. Шијаковић, 2008, 1-220.
93. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 4, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 30. мај 2008), прир. Б. Шијаковић, 2009, 1-145.
94. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 5, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 26. децембар 2008), прир. Б. Шијаковић, 2010, 1-187.
95. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 6, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 29. мај 2009), прир. Б. Шијаковић, 2010, 1-172.
96. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 7, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 25. децембар 2009), прир. Б. Шијаковић, 2010, 1-116.
97. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 8, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 28. мај 2010), прир. Б. Шијаковић, 2010, 1-102.
98. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 9, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 16. децембар 2010), прир. Б. Шијаковић, 2011, 1-288.
99. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 10, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 27. и 28. мај 2011), прир. Б. Шијаковић, 2011, 1-360.
100. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 11, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 23. децембар 2011), прир. Б. Шијаковић, 2012, 1-200.
101. Српска теологија у двадесетом веку: Истраживачки проблеми и резултати, књ. 12, Зборник радова научног скупа (ПБФ Београд, 25. мај 2012), прир. Б. Шијаковић, 2012, 1-215.
- 102. Српска теологија данас 2009** (ISSN 2217–2491), Зборник радова Првог годишњег симпозиона одржаног на Православном богословском факултету у Београду 29. и 30. маја 2009, прир. Б. Шијаковић, 2010, 1-556.
103. Српска теологија данас 2010, Зборник радова Другог годишњег симпозиона одржаног на Православном богословском факултету у Београду 28. и 29. маја 2010, прир. Б. Шијаковић, 2011, 1-701.
104. Српска теологија данас 2011, Зборник радова Трећег годишњег симпозиона одржаног на Православном богословском факултету у Београду 27. и 28. маја 2011, прир. Б. Шијаковић, 2012, 1-762.
- 105. Исламобалканика | Islamobalcanica** (ISSN 2217–4451), 1 (2010) 1-72.

- 106. Вероучитељ у школи: Часопис за дидактичко-методичка питања верске наставе** (ISSN 2217–5822), 1 (2011) 1-75. (уређује Педагошко-катихетски институт ПБФ)
107. Вероучитељ у школи: Часопис за дидактичко-методичка питања верске наставе, 2 (2011) 1-104.
108. Вероучитељ у школи: Часопис за дидактичко-методичка питања верске наставе, 3 (2012) 1-129.
109. Верска настава у београдским школама, приредиле Слободанка Гашић-Павишић и Славица Шевкушић, посебно издање часописа „Вероучитељ у школи“, 2011, 102 стр.
- Књиге у припреми:
110. Сергеј Булгаков, О Богочовечанству, део 2 и 3, 2013.
111. Зоран Деврња, Савремена проблематика брака у светлости брачних правила св. Василија Великог, 2013.
112. Јелена Ердељан, Идеја Јерусалима и градови-престонице држава православних Словена у позном средњем веку, 2013.
113. фон Кампенхаузен, де Вал, Државно-црквено право, саиздавач Фондација Конрад Аденауер, 2013.
114. Микоња Кнежевић, Суштина, личност, енергија: Студија о св. Григорију Палами, 2013.
115. Ксенија Кончаревић, Руски језик у унутарцрквеној комуникацији, 2013.
116. Јоргос Констандину, Теорија и пракса црквене музике, 2013.
117. Сава Косановић, Сабрана дела, саиздавач Епархија Будимљанско-никшићка, 2013.
118. Душан Крцуновић, Проблем стварања у Платоновом Тимеју и у Шестодневу св. Василија Великог, 2013.
119. Сава Милин, Појам страдања у делима св. Николаја Жичког, 2013.
120. Сава Петковић, Опис рукописа манастира Крушедола, 2013.
121. Појмовник Оригеновог дела, 2013.
122. Милан Радујко, Епископски престо у српским земљама средњег века, 2013.
123. Милан Радуловић, Богословско-књижевне студије, 2013.
124. Герхард Робертс, Вера и право: Огледи о верској слободи, хришћанској правној култури и државно-црквеном праву, 2013.
125. Илија Томић, Јеврејско-српски библијски речник, 2013.
126. Јован Ђулибрк, The Holocaust Historiography in Yugoslavia, саиздавач Универзитет у Београду – Факултет безбедности, 2013.
127. Михаел Фидровиц, Теологија црквених отаца, 2013.
128. Миодраг Филић, Српска штампана књига на Косову и Метохији 1536-1941, 2013.
129. Б. Шијаковић, А. Раковић, University and Serbian Theology, саиздавач Sebastian Press, Епархија западно-америчка, 2013.
130. Богољуб Шијаковић, Присутност трансценденције: Хеленство, Хришћанство, Философија историје, саиздавач Службени гласник, 2013.

4.

„Српска теологија данас“. Једна од важних иницијативних активности Института за теолошка истраживања била је успостављање редовног годишњег научног скупа теолога и стручњака из сродних и додирних дисциплина, наиме једног конгресног форума у ком би се по дисциплинарно устројеним секцијама излагали радови са најразличитијом тематиком, у ком би се дискутовало унутар једне и међу различитим дисциплинама, који би служио за међусобно упознавање и колегијалне контакте. Први такав симпозион, под општим дескриптивним називом „Српска теологија данас 2009“, одржан је 29. и 30. маја 2009. у Београду на Православном богословском факултету. Скуп је отворио декан проф. др Иринеј Буловић, епископ бачки, након чега су проф. др Амфилохије Радовић, митрополит црногорско-приморски, проф. др Атанасије Јевтић, умировљени епископ захумско-херцеговачки, и проф. др Игнатије Мидић, епископ браничевски, одржали три краћа уводна пленарна предавања на обједињавајућу тему „Путеви српског богословља“. Потом је симпозион настављен дводневним радом по секцијама, који је окончан пленарним реферисањем о основној садржини свих излагања. – На Православном богословском факултету у Београду одржан је 28. и 29. маја 2010. други годишњи симпозион „Српска теологија данас 2010“, потом 27. и 28. маја 2011. трећи симпозион „Српска теологија данас 2011“, а 25. и 26. маја 2012. четврти „Српска теологија данас 2012“. Радови прва три симпозиона објављени су у пратећим годишњацима, док је објављивање четвртог у припреми. Број учесника и квалитет прилога је у сталном порасту. У следећој листи учесника дате су и године учествовања.

Учесници скупова „Српска теологија данас“ 2009-2012:

1. Зоран Аврамовић, 2012	22. Драгиша Бојовић, 2009, 2011
2. Марко Аврамовић, 2012	23. Драгомир Бонцић, 2010
3. Јана Алексић, 2012	24. Мирјана Бошков, 2009, 2010, 2011
4. Марјан Алексић, 2010, 2011, 2012	25. Жарко Бошњаковић, 2011
5. Јелена Анђелковић, 2012	26. Борис Брајовић, 2010
6. Јован Аничич, 2009, 2010, 2011	27. Саша Бранисављевић, 2009, 2010, 2011
7. Борјан Антић, 2012	28. Томислав Бранковић, 2012
8. Саша Антонијевић, 2011, 2012	29. еп. Иринеј Буловић, 2009, 2011, 2012
9. Добрило Аранитовић, 2010	30. еп. Максим Васиљевић, 2010, 2011, 2012
10. Антонио Арас, 2009, 2010, 2011	31. Милосав Вешовић, 2009, 2010, 2012
11. Драган Ашковић, 2010, 2011, 2012	32. Јулија Видовић, 2009, 2010, 2012
12. Марина Ашковић, 2012	33. Марко Вилотић, 2011, 2012
13. Ружица Бајић, 2009, 2010, 2012	34. Владан Виријевић, 2012
14. Никола Баловић, 2012	35. Дојчил Војводић, 2009, 2010
15. Милица Балтић, 2010, 2011	36. Радомир Врућинић, 2012
16. Милан Бандобрански, 2012	37. Снежана Вукадиновић, 2010
17. Владан Баргула, 2012	38. Владимир Вукашиновић, 2009, 2010, 2011, 2012
18. Снежана Баук-Вучковић, 2009, 2010, 2011	
19. Новак Билић, 2012	
20. Радован Биговић, 2009, 2010	
21. Миленко Бодин, 2009	

39. Гордана Вулевић, 2011, 2012
40. Наташа Вуловић, 2011, 2012
41. Слободанка Гашић-Павишић, 2012
42. Арсеније Главчић, 2009, 2010
43. Бранко Горгиев, 2009, 2010
44. Небојша Дабић, 2010
45. Дара Дамљановић, 2009, 2010
46. Зоран Деврња, 2009, 2010, 2011, 2012
47. Данијел Дојчиновић, 2012
48. Предраг Драгутиновић, 2010, 2011, 2012
49. еп. Григорије Дурић, 2010
50. Марија Ђинђић, 2011, 2012
51. Наташа Ђорђевић, 2011
52. Зоран Ђуровић, 2011
53. Дарко Ђого, 2009, 2010
54. Драгољуб Б. Ђорђевић, 2009
55. Наташа Ђорђевић, 2009
56. Радомир Ђорђевић, 2009, 2010
57. Владимир Ђурић, 2012
58. Мина Ђурић, 2012
59. Зоран Ђуровић, 2009, 2010
60. Грегори Едвардс, 2011
61. Ивица Живковић, 2009
62. Ненад Живановић, 2011
63. Предраг Живановић, 2011
64. Дарја Живковић, 2011
65. Ивица Живковић, 2010
66. Ања Ивановић, 2011
67. Мирослав Ивановић, 2009
68. Филип Ивановић, 2012
69. Милана Ивановић, 2012
70. Ненад Идризовић, 2010, 2011, 2012
71. Горан Илић-Бенке, 2009, 2010, 2011
72. Живко Илић, 2012
73. Радован Јаковљевић, 2011
74. Слободан Јаковљевић, 2011, 2012
75. Ивана Јањић, 2011, 2012
76. Милутин Јањић, 2010, 2011, 2012
77. Петар Јевремовић, 2010, 2011, 2012
78. Ана Јекић, 2010
79. Зоран Јелисавчић, 2012
80. Војислав Јелић, 2009, 2011
81. Дарко Б. Јелић, 2012
82. Милош Јелић, 2012
83. Драгиша Јеркић, 2011, 2012
84. еп. Атанасије Јевтић, 2009, 2011
85. Мирољуб Јевтић, 2009
86. Андреј Јефтић, 2011, 2012
87. Љерка Јефтић, 2012
88. Гордана Јовановић, 2011, 2012
89. Здравко Јовановић, 2009, 2010
90. Јелена Р. Јовановић Симић, 2012
91. Маја Јовановић, 2010
92. Стеван Јовановић, 2012
93. Владимир Јовић, 2011
94. Растко Јовић, 2009, 2010, 2011, 2012
95. Бобан Јокић, 2010, 2011, 2012
96. Војин Калинић, 2011, 2012
97. Емил Каменов, 2012
98. Слободан Кањевац, 2009
99. Драган Каран, 2009, 2010, 2011, 2012
100. Раде Кисић, 2009, 2010, 2011, 2012
101. Ивана Кнежевић, 2009, 2010, 2011, 2012
102. Микоња Кнежевић, 2011, 2012
103. Сандра Кнежевић, 2012
104. Никола Ковачевић, 2011, 2012
105. Небојша Ковачевић, 2009
106. Владимир Коларић, 2012
107. Предраг Коматина, 2009
108. Ксенија Кончаревић, 2009, 2010, 2011, 2012
109. Љубиша Костић, 2011, 2012
110. Милан Кострешевић, 2012
111. Константин А. Костромин, 2012
112. Владимир Крстић, 2010, 2011
113. Дарко Крстић, 2009
114. Зоран Крстић, 2009, 2010, 2012
115. Родољуб Кубат, 2009, 2010, 2011, 2012
116. Јован Лазаревић, 2012
117. Никола Лечић, 2010, 2011
118. Богдан Лубардић, 2009, 2010, 2011
119. Славољуб Лукић, 2009, 2010, 2011, 2012
120. Ана Лупуловић, 2011, 2012
121. Ксенија Марицки-Гађански, 2010
122. Игнатије Марковић, 2010, 2011, 2012
123. Никола Маројевић, 2010, 2011, 2012
124. Радисав Маројевић, 2012

125. Радмило Маројевић, 2009, 2012
126. Велибор Мартиновић, 2012
127. Илија Марчетић, 2010, 2011, 2012
128. Златко Матић, 2011, 2012
129. Дејан Мачковић, 2009, 2010, 2011, 2012
130. еп. Игњатије Мидић, 2009
131. Ненад Д. Мијалковић, 2012
132. Марија Миладиновић, 2009, 2011
133. Јован Милановић, 2009, 2010, 2011
134. Живорад М. Миленовић, 2012
135. Владета Милин, 2012
136. Снежана Милин Перковић, 2012
137. Борис Милинковић, 2011, 2012
138. Вукашин Милићевић, 2009, 2012
139. Ненад Милошевић, 2009, 2010, 2011, 2012
140. Радош Мирковић, 2012
141. Горан Младеновић, 2011, 2012
142. Милица Мустур, 2012
143. Зорица Никитовић, 2012
144. Богдана Николић, 2010, 2011
145. Емилија Николић, 2012
146. Драгана Новаков, 2009, 2010, 2011, 2012
147. Драган Новаковић, 2012
148. Александар Обрадовић, 2010, 2011, 2012
149. Кристијан Олах, 2012
150. Александра Павићевић, 2011
151. Душан Пајин, 2009
152. Марко Пантић, 2012
153. Славко Папић, 2011
154. еп. Порфирије Перић, 2009, 2012
155. Здравко Пено, 2010, 2011
156. Дражен Перић, 2010
157. Владан Перишић, 2009, 2011, 2012
158. еп. Давид Перовић, 2010, 2011, 2012
159. Борислав Петрић, 2011, 2012
160. Мирко Петровић, 2010, 2011, 2012
161. Предраг Петровић, 2010, 2011, 2012
162. Тајјана Петровић-Драгутиновић, 2010, 2011, 2012
163. Јелена Пилиповић, 2011, 2012
164. Владимир Поломац, 2009
165. Вирђинија Поповић, 2011
166. Данијела Поповић, 2011
167. Радомир Поповић, 2009, 2011, 2012
168. Мирослав Поповић, 2009, 2010
169. Александар Прашчевић, 2011, 2012
170. Драган Протић, 2009, 2010, 2011
171. Анжела Прохорова, 2009, 2010
172. Владислав Пузовић, 2009, 2010, 2011, 2012
173. Предраг Пузовић, 2009, 2010, 2011, 2012
174. еп. Јован Пурић, 2009
175. Драган Радић, 2009, 2010
176. Јованка Ј. Радић, 2012
177. Радмила Радић, 2012
178. Бојан Радичевић, 2011
179. Бојана Радовановић, 2011
180. Милан Радовановић, 2010, 2011
181. митрополит Амфилохије Радовић, 2009
182. Ирина Радосављевић, 2010, 2011, 2012
183. Здравка Радуловић, 2009, 2010
184. Марко Радуловић, 2012
185. Павле Рак, 2011, 2012
186. Тихон Ракићевић, 2010, 2011, 2012
187. Александар Раковић, 2009
188. Драгиња Рамадански, 2012
189. Зоран Ранковић, 2009, 2010, 2011, 2012
190. Бранко С. Ристић, 2012
191. Слађана Ристић-Горгиев, 2009, 2010
192. Стана Ристић, 2009
193. Илија Ромић, 2009, 2010, 2012
194. Мирко Сајловић, 2009, 2010, 2011
195. Верољуб Сандо, 2011, 2012
196. Драгомир Сандо, 2009, 2010, 2011, 2012
197. Слободан Селинић, 2010
198. Коста Симић, 2009, 2010
199. Радоје Д. Симић, 2012
200. Александра Смирнов-Бркић, 2010
201. Саша Совиљ, 2012
202. Олег Солдат, 2012
203. Лаура Спарису, 2012
204. Александар Срејић, 2010, 2011, 2012
205. Љиљана Станков, 2010
206. Саша Станојевић, 2009, 2010, 2011, 2012
207. Јелена М. Стевановић, 2012

208. Марија Стефановић, 2010
 209. Милеса Стефановић-Бановић, 2011
 210. Његош Стикић, 2012
 211. Далибор Стојадиновић, 2010
 212. Александар Стојановић, 2009, 2010, 2012
 213. Ненад Стојиљковић, 2011
 214. Борис Стојковски, 2009, 2010, 2011, 2012
 215. Миле Суботић, 2010, 2011, 2012
 216. Драгица Тадић Папаниколау, 2009, 2010, 2011, 2012
 217. Владан Тагаловић, 2009, 2010, 2011, 2012
 218. Немања Тешић, 2012
 219. Иван Толић, 2009
 220. Бојан Томић, 2010
 221. Илија Томић, 2009, 2012
 222. Биљана Требјешанин, 2012
 223. Небојша Тумара, 2011, 2012
 224. Србољуб Убипариповић, 2009, 2010, 2011, 2012
 225. Родика Урсулеску-Миличић, 2012
 226. Сања Филиповић, 2012
 227. Ана Фотић, 2011, 2012
 228. Леонела Фундић, 2011
 229. Јелена Фемић-Касапис, 2009, 2010
 230. Ратко Хрваћанин, 2011, 2012
 231. Владимир Цветковић, 2009
 232. Ивица Чаировић, 2009
 233. Ивана Чанчар, 2011
 234. Мирослав Чаркић, 2010, 2011, 2012
 235. Миодраг Чизмовић, 2012
 236. Давор Џалто, 2010
 237. Бориша Шањић, 2009, 2010, 2011, 2012
 238. Александра Шаповалова, 2011
 239. Славица Шевкушић, 2012
 240. Богољуб Шијаковић, 2009, 2010, 2011

Институт за теолошка истраживања је иначе помогао у организовању и сервисирању одржавање многих скупова које је примарно организовао Православни богословски факултет.

5.

Закључак. Изворна замисао да Институт за теолошка истраживања буде интерна научно-истраживачка јединица Православног богословског факултета која би прерасла у посебну научно-истраживачку организацију с циљем да се организовано, систематично и дугорочно бави свим теолошким и сродним дисциплинама, као и мултидисциплинарним и интердисциплинарним истраживањима, и да у научним активностима нарочито подржи младе истраживаче – остварена је у периоду 2008-2012. дјелимично: Институт је превасходно развио двије важне области своје дјелатности – *издаваштво* (и то прије свега у домену стручне литературе, научне периодике, уџбеника и научних зборника) и *организовање научних скупова*. На основу досадашњег искуства сматрам да би било основано сугерисати да Институт за теолошка истраживања у свом будућем раду (од академске 2012/13. Институтом руководи проф. др Радомир Поповић) треба да оствари главну претпоставку свог научно-истраживачког рада, наиме да изнађе могућност за запослење одговарајућег броја младих научника са докторатом и на докторским студијама, како би се стекли услови за регистрацију Института код министарства задуженог за послове научног развоја. То даље значи да би требало одвојити издавачку дјелатност и размишљати о посебној издавачкој кући под управом Факултета. За овакав перспективан развој Института за теолошка истраживања надам се да су сада положене значајно боље основе.